Бары дойдулар пролетарийдара, холбоҥуҥ!

САНТА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыннан 15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 31 (6479). | 1987 сыл. Кулун тутар 12 күнэ. ЧЭППИЭР | Сыаната 3 харчы.

Кыстыгы тэрийиигэ оройуоннааҕы оперативнай группа кулун тутар 13, 14, 15 күннэригэр сүөһү аһылыгын — былыыгы бэлэмнээһиҥигэ, ньирэйи тымныыга иитэр площадкалары тутууга шефтээх тэриллэлэр, общественность маассабай тахсыыларын биллэрдэ.

Бука бары — субуотуннньукка!

БАЧЫЫМНАР КҮҮСТЭРЭ — БАТЫҺААЧЧЫЛАРЫГАР

Ыҥырыылаах: Кытаанах нэһилиэгин общественноһа

Кытаанахтар «Социальнай-экономическай сайдыы үрдүк кирбиилэригэр дьулуһуоҕуҥ!» ыҥырыыларыгар тракторнай парк сыллааҕы былаанын 120 бырыһыан толорон иһэрин сиҥиһэргэ сорук туруоруллубута. Тыа хаһаайыстыбатыгар, капитальнай тутууга, олорор, үлэлиир усулуобуйаны туһалыыта ыытыллар үлэлэр трактористар таһаарылаах үлэлэриттэн быһаарыллыахтаах.

Үүммүт сыл икки ыйын түмүгүнэн отделение трактористара былааннарын 117,6 бырыһыан толордулар. Ордук үчүгэйдик тимир тиһиликтээх трактордар хаһаайыттара А. Д. Андреев, М. М. Яковлев үлэлээтилэр. Киниилэр туһаанааҕынан былааннарын 170—211 бырыһыан толортоотулар.

Оттон МТЗ тракторданнаахтартан пятилеткаҕа сирэй ыҥырылаах Иван Коркин иккис кимнэхэ да биэрбэтэ. Кини 903 эталонный гектардаах үлэни толорон былаанын 3,5 бүк куоһарда. Егор Миронов, Илья Коркин эмиэ куһаҕана суох көрдөрүүлээхтэр.

Бу күннэргэ Егор Миронов Кэбээйиҥэ от престээһиниҥэр үлэлиир, Иван Коркин от тиэйиитигэр, Филипп Барашков тутуу маһын таһыыга үлэлиллэр.

М. ЛЕОНТЬЕВА.

Ыҥырыылаахтар: „Чурапчы" совхоз инженернэй-техническэй үлэһиттэрэ

Үлэһиттэр ахын хаһаайыстыбаннай бөҕөуруостары быһаарыыга аралдьыйалларынан ыҥырыыга ыйыллыбыт болдьохтор тутуһуллубат кутталлаахтар. Ол курдук, тыа хаһаайыстыбатын техникатын өрөмүөнньэһиини совхоз үрдүнэн кулун тутар 1 күнүгэр түмүктүүргэ туруоруллубут болдьох тутуһуллубата. Графиктан хаалан иһэбит. Совхоз кылаабынай инженерэ Е. С. Хоютанов ыҥырыыга бэлиэ тэммит кирбиилэри олохтоох кылаһыгынан инженернэй-техническэй үлэһиттэри түмэрэ эрэйиллэр.

Үтүө үгэстэри салҕаан

Одьулуун нэһилиэгин общественноһа кытаанахтар ыҥырыыларын санаарыннан көрүстэ. Биниги нэһилиэгиттэ общественноһа аастыт сылларгга республикаҕа тиийэ коҕулэһиннэри кэтэхпит үтүө үгэстэрдээх. «Социальнай-экономическай сайдыы үрдүк кирбиилэригэр дьулуһуоҕуҥ!» диэн ыҥырыы үлэ бары хайысхаларыгар бөҕөлүм соруктары туруоларын биһиэхтэбит.

Былыргы кыстыкка общественность күүһүнэн дуҕа ньырбаһына, долборуктары ыраастаһын ыаннньыксыттары солбуйуу курдук үлэлэр толорулуннулар.

Ордук тэрээһиннээх үлэни А. Р. Аркаков председателлээх пенсионердар советтара ыытта. Киниилэр үлэлэрин быаалыын сельсовет исполкомуттан бигэргэттэрбиттэрэ. Пенсионердар күүстэриннэн 10 көлө сыарыта, 100 күрдьэх, 200 сиппир, 10 олоппос, 20 хорууда, термоклетка, о. д. а. олус наадалаах үлаҕэ туттуллар сэп-сэбиргэл бэлэмнэннилэр.

Государственнай тэриллэлэртэн сүөһү көрөөччүлэри кытта сирэй шефтээннин Ф. Г. Колесова сэбиэдиссэйдээх дьаһыла-сад коллектива ордук үчүгэйдик ыытар. Киниилэр «Кулаадыма» боросску көрөөччүлэрин шефтэннилэр. Бу иккки коллектив производственнай сыыһыаннаһыларынан мунурдамматтар, хардарыта концертары көрдөрүллүөх, истиэҥ хаһыаттарын таһаараллар.

Бөҕөлүк тас көстүүтүн туһаайан сылтан 11 киһиттэн состаантаах комиссия тэриллиэ. Комиссия чилиэннэрэ зоналарынан сылдьан нэһилиэннээ санаатын ыйыталлар, субалэстилэр. Ол түмүгэр кулун тутар 15 күнүттэн саҕалаан бөҕөлөлөгө туһаайан месячник биллэрэрэ быһаардыбыт. Месячник мас көрдөнүгэр маассабай субуотуннньуктан саҕаланыаҕа. Субуотуннньукка бэлэмнэммит мас 13 №-дээх СПТУ пилораматыгар хайыыллан тротуардары уонна ыаллар катниктарын тутуута туһаныллыа.

Кэм көрдөбүллэриҥэр оппиэтинэн көрдөрөн агитацияны оҥоруута. Нерюнгриттан шефтээх предприятиелартан комелеһүөхтэрэ. Биллиҥнэ көрдөрөн агитацияны оҥотторуута 2600 солк. үптээхпит.

Сайыҥны ыйдарга бөҕүөлүк иҥиэхэн суолбутун буор кутан, травийдаан өрөмүөннүөхпүт.

М. СЕДАЛИЩЕВА.

Былаан бигэргэтиллиннэ

Кулун тутар 10 күнүттэн Хонтоҕо нэһилиэгин государственнай тэриллэлэрин үлэһиттэрэ фермаларга дьуһуурустубалаан эроллор. Дьуһуурустубалаах сүрүн соруктара — төрүөҕү биири да эҥчирэтиэхэ ыллы. Кыстыкка общественность күүһүнэн 8 тонна былыык хостонно, 8,5 тонна брикет бэлэмнэнэ.

Н. ДМИТРИЕВ.

Үөрэнээччилэр көмөлөһүөхтэрэ

«Мыҥдаҕалаайы» совхоз ыныыны ыытар звенолара биригэдэйдэн бэдэрэттэһэн үлэлиллэр. Аналлаах техника звеноларга сыыһарыллан кыаллар өтто күһүн оромуоннэммитэ. Саллаас чаас кестубэтиэн өрөмүөнньэммэтах техниканы муус устар сангатыгар өрөмүөнньэн бүтэриэхпит. Биллиҥ гаражка уонна мастерскойга миэстэ тиийбэтиэн өрөмүөннүүр үлэлэри ыытар кыахпыт суох. Амма орто оскуолатыгар уоруоччилэрин кэметүнэн муус устарга аһаҕас площадкаҕа ыйыы техниката өрөмүөннэниэҕэ. Звеньевойдар Д. Ноев, Г. Гермогенов, Г. Николаев, Г. Попов урукку сылларга техниканы кэмигэр уонна үрдүк хаачыстыбалаахтык өрөмүөнэн ыйыыга таһаарар этилэр. Быйылгы да ыйыыга түҥэн биэриэхтэрэ суоҕа дии саныыбыт.

Болутурга тутуллубут машиннай даору ситэрэргэ сорук турар.

Ыйыы үлэлэрин агротехническэй болдьохторго ыытыы механизатордар үлэлэриттэн тутулуктаах. Сыл бастаҥы ыйдарыттан трактористар ортолоругар уматыгы кэмчилэһии, үлэ оҥорумтуотун үрдэтии иҥин социалистическай куоталаһыы тэтимирэр. МТЗ тракторда үлэлиир механизатордар куоталаһыыларгар А. Слепцов, И. Старостин, П. Дорогунов, Д. Ноев иннинэ куонта иһоллор. Иннокентий Старостин уонна Дмитрий Ноев 337-лии литр уматыгы кэмчилээн туран туһаанааҕынан былааннарын 125 уонна 153 бырыһыан толортоотулар. Киниилэр биллиҥ сиилэс уонна саҥаан таһыытыгар үлэлиллэр.

Александр Слепцов уокка оттор мас таһыытыгар үлэлээтэ. Кини былаанын 117 бырыһыан толордо, 263 литр уматыгы кэмчилээтэ. Оттон Петр Дорогунов былаанын 56 бырыһыан аһарда, 247 литр уматыгы кэмчилээтэ.

Е. НАЗАРОВА,
Л. ТИХОНОВ.

Кинилэр тустарынан ССКП КК тохсунньутааҕы (1987с.) пленумугар ахтыллыбыта

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ БУОЛАРГА ТАЛААН

Уларыта туһуу усулуобуйатыгар Новосибирскай уобаластааҕы бастаан иҥэр «Большевик» колхоз председателэ, ССРС Верховнай Советын депутата Юрий Федорович Буганов таллаана чаҕылхайдык уонна күүскэ арыллыбыта.

Хаһаайыстыбаҕа Сибиргэ юсюлгэн биллибит «интенсивнай үлэ коллектива» үөскээтэ. Маннык уобаласка бастаныан биригэдьиир уонна звеньевой чековай киниискэтин киллэрбиттэрэ, ол орто сүүрэх салайар үлэһиттэри бэйэлэрин комуттар бигэргэттэрбиттэрэ. Пенсионердар күүстэриннэн 10 көлө сыарыта, 100 күрдьэх, 200 сиппир, 10 олоппос, 20 хорууда, термоклетка, о. д. а. олус наадалаах үлаҕэ туттуллар сэп-сэбиргэл бэлэмнэннилэр.

Государственнай тэриллэлэртэн сүөһү көрөөччүлэри кытта сирэй шефтээннин Ф. Г. Колесова сэбиэдиссэйдээх дьаһыла-сад коллектива ордук үчүгэйдик ыытар. Киниилэр «Кулаадыма» боросску көрөөччүлэрин шефтэннилэр. Бу иккки коллектив производственнай сыыһыаннаһыларынан мунурдамматтар, хардарыта концертары көрдөрүллүөх, истиэҥ хаһыаттарын таһаараллар.

Бөҕөлүк тас көстүүтүн туһаайан сылтан 11 киһиттэн состаантаах комиссия тэриллиэ. Комиссия чилиэннэрэ зоналарынан сылдьан нэһилиэннээ санаатын ыйыталлар, субалэстилэр. Ол түмүгэр кулун тутар 15 күнүттэн саҕалаан бөҕөлөлөгө туһаайан месячник биллэрэрэ быһаардыбыт. Месячник мас көрдөнүгэр маассабай субуотуннньуктан саҕаланыаҕа. Субуотуннньукка бэлэмнэммит мас 13 №-дээх СПТУ пилораматыгар хайыыллан тротуардары уонна ыаллар катниктарын тутуута туһаныллыа.

Кэм көрдөбүллэриҥэр оппиэтинэн көрдөрөн агитацияны оҥоруута. Нерюнгриттан шефтээх предприятиелартан комелеһүөхтэрэ. Биллиҥнэ көрдөрөн агитацияны оҥотторуута 2600 солк. үптээхпит.

Сайыҥны ыйдарга бөҕүөлүк иҥиэхэн суолбутун буор кутан, травийдаан өрөмүөннүөхпүт.

М. СЕДАЛИЩЕВА.

Былаан бигэргэтиллиннэ

Кулун тутар 10 күнүттэн Хонтоҕо нэһилиэгин государственнай тэриллэлэрин үлэһиттэрэ фермаларга дьуһуурустубалаан эроллор. Дьуһуурустубалаах сүрүн соруктара — төрүөҕү биири да эҥчирэтиэхэ ыллы. Кыстыкка общественность күүһүнэн 8 тонна былыык хостонно, 8,5 тонна брикет бэлэмнэнэ.

Н. ДМИТРИЕВ.

комплекс тутуллар, сэлиэнньэ эргиэнин киниин бырайыага бэлэмнэнэ.

Кэнники сылга хаһаайыстыба барыһа 3 мөлүйүөн солкуобайтан таҥыста.

Сиэмоктарга: колхоз председателэ Ю. Ф. Буганов, прораб В. Б. Тороцев, ыллаабыгай экономист Т. А. Белова (хаҥастан уна); «Большевик» колхоз кини уһаайбатын — Верх-Ирмень сэлиэнньэ саҥа дьиэлэрэ.

А. Поляков фотота.
ССТА фотохрониката.

Үүтү-аһы дэлэтэр иһин

Совхозтар, отделениелар, ыаннык фермалар уонна бригадалаан суоҕуттэр быйылгы ыстыкка үүтү-аһы дэлэтиигэ социалистическай куоталаһыларын биэс ыйдааҕы түмүктэрэ чуолкайданнылар. Хаһаайыстыбалар күрэхтэһиилэригэр «Мутудай» совхоз бу да сырыыга иккис бэрбэтэ, барыта 81,07 балланан эрэлдэһэн бастаан иҥэр. Иккиэн «Мутудайдаттан» 6,61 баллыыннан хаалан Карл Маркс аатынан совхоз таҕыста.

Отделениелар куоталаһыларытар үлэ сүрүн хорутааригэр эрэ-дэхси чүгэй түмүктэри ситиэхпит. Толой бастыан бастаата. Толойдор барыта 72,48 балланан аттыттары ыраахтаан куоттулар. Оттон ыстык бастаҥы ыйдарыгар бастаан испит голоовнор бастыҥнартан хаалыылара улам улаатан иҥэр. Ол оннугар быырыын хаалыылаахтар ахсаннарыгар сылдьыбыт Соловьев отделениетэ кэнники ыйдарга баланьыаннаатын ланна туһаарыннаа, 50, 48 баллаанан үһүс миэстэҕэ таҥыста. Соловьевтар сыы үүтү ыаһыыга үүтэйдик саҕалаатылар, ол гынан аастыт иккис ыйга фуражнай ынах ахсыытан 152 кг үүтү ыаталар.

Фермалар күрэхтэһиилэригэр «мыҥдаҕалаайыыга» анандастыы аатырдылар. Биэс ыйга биир фуражнай ынахтан 625 кг ыабыт Кыстык Кутда фермэтин иккис хорутуун коллектива кыайыылааҕынан таҕыста. Иккиэн иккис миэстэ эмиэ Болутур фермаларыгар — «Юбилейнайга» уонна Кыстын Кутда бастакы хорутуутар — ананнаа. Бу коллективтар туһаанааҕынан 538 уонна 614 кг үүтү ылаан ыаталар. Оттон үс үһүс миэстэлэргэ Субуруускайдан «Кэскил», «Мутудайдан» «Маяк» уонна эмиэ «Мыҥдаҕалаайыттан» «Юность» таҕыстылар.

«СО» корр.

Хаары чиҥэтии сводката

(Кулун тутар 10 күнүнээҕинэн)

Бастакы колонкаҕа — баанньыанна, иккискэ — хоруйаҕа (гектарынан):

Одьулуун	1034	650
Хатылы	1000	—
Болтоно	350	250
Хонтоҕо	511	—
Хадаар	400	—
Хайтахсыт	110	—
Чаҥыр	50	100
Сылан	110	80
Кылаҥкы	130	20
Арыылаах	65	60
Болутур	80	590
Соловьева	400	300
Маралаайы	190	—
Чыаппара	117	26
Толоон	100	—
Толой	320	—
Ор. үрдүнэн	4967	2076

КӨДЬҮҮСТЭЭХ ЭТИИЛЭР

В. Ермолаев ыстатыйатын дьүүллэһиини

түмүктүүбүт

Агроном Василий Федотович Ермолаев орөйуон экономикатын сайыннарыы бинир саамай туһаах уонна сытыы проблематын көтөхпүт «Сөҥүүнү туһаныахха, үйү ууһа оҥостуохха» диэн ыстатыйата «Саха олох» хаһыат аҕаарчыларын кэпсиһиилэрин ылла. Ыстатыйаны дьүүллэһиигэ хаһыат тохсунньуотааҕы уонна олунньуотааҕы нүөмэрдэригэр барыта 11 сурук бэчээттэнэ. Сири-уоту, ууолаах, ходуһаны хайдах ғынан кураантан арангаччылыахха, быйаҥы биэриитин үрдэтиэххэ сөбүй? —диэн боппуруос тула кэпсэтиигэ бэртээхэй санаалар этиллиннилэр, интэриэһинэй, дьон болҕомтотун тардар этиилэр кирдилэр. Онуоха, баастан туран, «Мыҥдаҕаайы» совхоз мелиоратора Д. Собакин, Хадаар отделениетын механизатора Д. Лукин, үлэ ветерана Н. Саргыдаев, Е. Коркин, сэрии уонна педагогическай үлэ ветерана Н. Соловьев, о. д. а. бэчээттэлдит суруктарын болҕоҕуоҕа эбэр. Кийи кэрэхсиирэ баар, сөҥүүнү туһанан сири нүөлсүүгү туһунан санааны атастаһыыга бүтэйдээбин, аһыҥаны утары охсуһуу, өртөөһүн курдук билигин олус сытыытын туруоруллар боппуруостар тумнуллубатылар. Арай кийи бинтэн хомойуон сөп. Маннык дьоһуннаах кэпсэтиигэ бу үлэлэри барытын илиилэрийэн-атахтарынан тутан быһаччы тэрийиэхтээх, сүһүөҕэр туруоруохтаах дьоммут, совхозтар директордара, кыттыбыталар. Хаһаайыстыбаларга кураану утары охсуһуугa соптоох болҕомто уурулла илигин итиитэн даҕаны көрүөххэ сөп. Бу—баһаан этии буолбатах, чахчы баар суол.

Ыстатыйаны, суруктары ырыта барбакка, совхозтар быйыл чопчу тугу оҥоруохтаахтарыгар тохтуур ордук буолуо. Кураану утары охсуһуу дьаһаллара ОАПХ советынан оҥоһуллан олунньу 18 күнүгэр ССКП райкомун бюротугар бигэргэтиллэн тураллар. Билигин хаһыыһа кыаллыбыт ходуһа хаары чистэтин курдук дьаһаллары ким хайдах толорон кыарын ыыталаһар кэм кэллэ. Орөйуон үрдүнэн 6500 гектардаах ходуһа хаара чистэтиллэрэ былаанналаммыта. Билигин туругунан бу үлэ баара-суоҕа 2076 гектарга ыытылыыта. Эрилик Эристиин аатынан, Карл Маркс аатынан уонна «Мугудай» совхозтар агрегаттары баһаҥнаттан ходуһаҕа кэбиэрүүлэрэ олус быстарда. Хаары чистэтин хаачыстыбата эмиэ үгүс сирдэргэ мөлтөх. Трактористар, үгэс курдук, сүрүннэрэ, водоналивной натоктар состуруллаллар. Үлэ оҥорумтуотун үрдэтиэххэ сөптоох санга этиилэр, боруобалааһыннар кэпсиллэ тарҕаматылар. Хаары чистэтиини бу күннэргэ хаһаанныыгыаҕар да күүскэ ыытан кулун тутарга кыайа тутар суруктаахтыт. Маннык тиэйэр-таһар үлэлэртэн чорботуннан эбии агрегаттары туруоруохха.

Ученайдар суоттааһыннарынан, билигин сиргэ баар сиик саппаһа, ходуһаҕа от маҥнай эрэ быгыытын хаччыйар ныахтаах. Совхозтар сыл аайы сири ардахтатан нүөлсүүгүнү хойутаан, эрдэлээтэхтэриэ бэс ыйын ортотуттан саҕалыыллар. Оттон наһаа куурбут-хаппыт сир ууну кыайан иҥэрбэт, кутуллубут уу сир ньуурун устун туһата суох сүүрэн хаалар. Дьэ ол иһин быйыл ууну ыһар техниканы барытын эрдэ өрөмүөнньэн, нүөлсүүгүнү сир ирэн ууну иҥэрэр буоларын кытта уталыппакка ыытар наада. Олус кууран хаалбыт почваҕа от, бурдук сиэмэтин түһэрэн баран нүөлсүүгүнү хойутаан ыыттахпытына ханнык да үүнүүнү ылыахпыт суоҕа.

Тоҕоостоох ходуһаларга саас эрдэттэн сиҥиэрдии үлэлэрин ыытыы, сыл аайы кыайтарбат. Быйыл 750 гектардаах ходуһаҕа саасты нүөлсүтүү (влагозарядковай полив) ыытыллара былааннанар. Бу үлэни эрдэттэн былааннаан, селтеөх нуормаҥан минеральнай уоҕурдуулары киллэрэн баран, ходуһаны барааннан өбөтэр диэхэнэн кырсын көбүттэххэ, ол кэннитэн саас хойутаабакка ардахтатыы эбэтэр ууну халытыы ньымаларыкан нүөлсүттэххэ гектартан кырата 5-тэн центнер оту эбии ылыахха сөп. Итэ үлэлэри былаанныммытын курдук ыыттахпытына 375 тонна оту эбии ылыахпыт. Бачча оту атын оройуонна баран оттоон, ону тиэйэн аҕалардаҕар ороскуота хас эмэ төгүл кыра буолуоҕа. Саас сир ирбитин кэнэ уонна күүн сир тоҥуор диэри ходуһаны ардахтатан нүөлсүтүү улахан кэдьүүстээх. Бу—совхозтар күүстэринэн ыытыллыан сөптөөх үлэ көрүнэ.

Быйыл аһыҥа күүскэ үөскүүрэ сабаҕаланар. «Мугудай», «Чурапчы», Эрилик Эристиин аатынан совхозтар алаастарыгар, боруобалааһын быһыытынан, аһыҥа сыҥыытын тоҥорор сыалынан хаары ыраастааһын ыытылыына. Бу үлэ түмүгэ аны сайын кэстүө. Кэдьүүстээх буоллаҕына, кэлэр сылларга киэҥник ыытыллыа. Саас аһыҥа үөскээн санга тахсан үөскээбит сириттэн тэнийэ илигинэ дьаатынан эмтээһини маассабайдык ыытыахха. Ол иннитэн специалистар аһыҥа үөскэбит сирдэрин эрдэттэн быһаараллара ирдэнэр. «Агропромхимия» соптоох дьаатларынан хаччыйан бу үлэни сүрүнүөҕэ.

Оройуон совхозтарыгар ходуһа Амма уҥуор Кэниэдэ, Куолума үрэхтэрэ уонна кинилэр салаалларыттан, ону таһынан Нуотара үрэхтэн сыһыарыллан тураллар. Бу үрэхтэри, кинилэр салаалларын, үрүйдэлэрин толору оттуур иннитэн саасты ертөөһүнү хаһаанныыгыаҕар да тэрээһиниэхтик ыытыллыахтаах. Совхозтар лесхоһу кытта соглашение баһаары сэрэтэр дьаһаллары тутуһан туран барыта 18,5 тыс. гектарга саасты ертөөһүнү ыыталлара былааннанар.

Минеральнай уоҕурдуулуу көдьүүстээхтик туһаммаппыт. Ол сүрүн бириҥиэтинэн уоҕурдуу нормалара, соптоох көрүҥнэриэн уонна бириэмэтигэр киллэриллибэтэ буолар. Быйыл «Агропромхимия» Аллараа Бастаахтан 400 тонна уоҕурдуулуу аҕалыахтаах. Оччоҕо оройуон үрдүнэн барыта 1200-чэ тонналаныахпыт. Бу уоҕурдуу үксэ баһыыҥаҕа киллэриллэрэ былааннанар. Ходуһаны уоҕурдуурга алаас сирдэр жуоларын кытыыларыгар уонна уу халыйар үрэх сирдэригэр киллэрии учуоттаныан наада. Кураанаабыт сиргэ, алаастар саҕаларыгар хатан хаалбыт хордоҕосторго минеральнай уоҕурдуулуу киллэрэн, туһалыырыныаҕар буортуну оҥорорун умнумуохха, уоҕурдуулуу туһаны биэрэр эрэ сиригэр туһаныахха.

Тиһэҕэр, лугомелиоративнай этэрээттэр тустарынан, Кураану утары охсуһуута, ходуһа быһаҥын үрдэтиигэ туһуланар үлэлэр, сүрүннэрэ, бу этэрээттэриэн толоруллуохтаахтар. Этэрээттэр былырыын күүн ыыллыахтарыттан аныаха диэри хос тэриллэ иликтэрэ—саамай улахан итээс. Кураану утары охсуһуугa мантан саҕалыахха. Лугомелиоративнай этэрээттэри бастаанай састааптаах, техникалаах коллектив быыстынан тэрийэр уонна кинилэр сурук суруктарын чуолкайдыыр кэм кэлэ.

Ыстатыйаҕа көтөҕуллүбүт проблемалары хаһыат страницаларыгар дьүүллэһии суола-ниитэ суох хаалбата. Сир быйаҥын үрдэтии кэдьүүстээх тыын суоллаах боппуруоска хаһыатынан кэпсэтии дьон болҕомтотун чопчу дьаһалларга, үлэ көрүнэриэгэр туһаайарга көмөлөспүтэ саарбаҕа суох. Бу күннэргэ оройуонна кураану утары охсуһуута ССКП райкомун иккис секретара И. Н. Аммосов салайааччылаах комиссия тэриллиэ.

Д. СИВЦЕВ,
ОАПХ старшай инженер-мелиоратора.

Болҕомтону эрэйэр боппуруос

1966 сылга оройуоннаа кооперативнай баайы-дуолу уоруу, кулуугэннэлин, оллоҥнуу, дуоһунастаах дьон халаатыныстарыттан бруҥу оҥоруулара, итэрдэр ылахтары оҥорон иҥин кэдьүүстэрдэр албаҕастилэр. Ордук албаҕастилэр. Чурапчы, Хаҥалаас, Одьулуун, Соловьев, Болугур нэнилиэктэриигэр оҥоһуллуннулар.

Бруйдар үгүс оттулэрэ арыгылаанныттан төрүттэхтэр. Итиҥник туруктаах милицияҕа аҕаллылы, кыра кулуугэннэйэн түбэлтэлэрэ аҕыйаҕа суохтар. Итиннник бруйдары үксүн 30-тар диэри саастаах эдэр дьоннор, ситэтэ суох орто уөрэхтээхтэр оҥороллор. Ол—үлэ коллективтара, олохтоох Советтар, партийнай, комсомольскай, профсоюзнай тэриллэлэр утумнаах үөрэтиилэр үлэни ыытаттарын охсуута.

Арыгыта суох чэбдик олох сиэрин иҥин охсуһар общество алын сүһүөх тэриллэлэрэ калин үлэни мелтэттүлэр. Административнай комиссиялар, табаарыстыы суттар, добровольнай народнай дружиналар көрдөбүлгэ эпиэтэллэрдин үлэлээбэттэр, үксүгэр ыарыт матырыйааллары бар-туомуттар көрүүнэн мунурданаллар. Үлэ коллективтарын арыгылаанны утары охсуһар комиссиялара ангардас кумааҕыта эрэ хаалларыллар. Бу улахан общественнай күүстэри миэстэтигэр олохтоох Советтар, партийнай тэриллэлэр ччугэйдик сүрүннэзбэттэр.

Оҕолтон сэрэхтээх буолуу быраабылаларын тутуспаттан, ирдэбил түрбэтыттан, үөрэтии суоҕуттан оҕоллор тахса тураллар. Ол курдук, «Мыҥдаҕаайы» совхозка мас кэрдиитигэр икки кийи оҕоллоҥно. Онтон биирдэстэрэ өлүө. Дьиҥнэн, эрдэттэн сэрэммит буоллар, маннык хомолтолоох оҕол тахсыа суох этэ. Киэҥэтки отделениетыгар сылгыһыт Собакин Д. И. кэмигэр ыйы-кэрдии бэриллибэтэҕиттэн оҕоллоҥно. Оҕолтон сэрэхтээх буолуута ордук сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор үлэлиир кэмнэригэр болҕомто нүүһүрдүллүөхтээх. Бу дьыалаҕа специалистар, салайааччылар сирэй эпиэтиэхэ сүгэллэр.

Аастыт сылга кооперативнай баайы-дуолу уоран 17 кийи суоттанна. Райпо салалтата маҕаһыыннартан, ыскылаатартан уоруу тахсыбатын курдук дьаһаллары ылыахтаах, сигнализация толоору үлэлэтиллиэхтээх.

Итээстээһин түбэлтэлэрэ билигин да таһаарылла тураллар. Ол курдук, силиэстийэ органнатэриҥнэ бэрэбиэркэ ыытыллан оройуон киниэнэ хаһаайыстыбаннай уонна Одьулуунаа-ны промтованнай маҕаһыыннар үлэһиттэриэгэр холоҕуобай дьыалалар тэриллиннилэр. Эргиэн предприятиелаарыгар инвентаризацияны көтө-мэхтик ыыталлар, опыта суох үлэһиттэрэ настаниктары анаабыттар, материальнай сыыһыстары тутуһуу, ылыы, бириэмэ документаларын ыйааһын толоруллубуттар. Ити барыта итээстээһиннэ торуоттуурэ буоллулар.

Былырыын оройуон совхозтарыгар сүөһү туһата суох өлүүтүттэн улахан ночоотор таһаарыллыбыттара. Субуруускай аатынан совхоз Болтоготуттар сыл устата 91 сүөһү туһата суох кэнньүнэн охтубута. Ангардас көрүү-хараҕы мөлтөҕүттэн, үлэһит илиин, сүөсүһүттэри аттаран туруоруу, сайылыкка тахсыы, ыстыкка киирии тэрээһинэ кыаллыбатаҕыттан 76 ньирэй туһата суох өлбүтэ, итиннэ совхозка 9246 солк. ночоот оҥоһуллубута. Маннык быһыы Эрилик Эристиин аатынан совхоз Лампа фермаатыгар эмиэ таһаарыллыбыта. Манна 45 сүөһү тоҥон, ырыганнаан өлбүттэрэ. Ол 5677 солк. ночоокко тэҥнэһэр. Бу түбэлтэлэргэ холуобунай дьыалалар тэриллэннэр, бруйдаахтартан хоромньу ирдэнэ.

Хаһаайыстыба н н а й а суохтан санга техника эрдэ алдьэныыта, чаастара суйданыыта таһаарыллар. Ол бинир үксүн техника турар навестара суохтарыттан, ыаллар тастарыгар туруоруллуулараннан тахсар. Итиннык түбэлтэлэр иҥин «Мыҥдаҕаайы» совхоз кылаабынай инженерэ Тихонов Л. Н., механик Анисимов В. Е. народнай суутуран иккилии сыл кыйалаан үлэҕэ суоттаммыттар. Эмиэ бу совхоз кийи отделениетыгар итиннык эпиэтиэнэ суох быһыыттан, итийлаһыыттан ахсыкньы ыйга государствоҕа туттарыллыахтаах 13 сытыы этин сытыыпыт бруйдаахтар ночоотун төлөөтүлэр. «Чурапчы» совхоз Арылаахтааҕы отделениетыгар күүн 24 сүөһү уугa түстэ.

Билигин бүөүйдэр ыраах-чоккаҥ оҥоһуллар буоллулар. Онон сэрэтэр, бөҕөтө үлэлэр дьиэ-кэпсэтиннэн барыахтаахтар. Итиринтиэн, ыраах-чоккаҥ айдаанныах дьоннор уччокка ыыталлан, кинилэргэ соптоох айылгыы-хаалар ыытыллыахтаахтар.

Аастыт сылга быраатаны оҥорон иҥиэ бруйдаахтар бары холуобунай эпиэтиэнэскэ тардылыннылар. Маннык бруй тахсыбатын туһугар үлэ коллективтара утумнаах дьаһаллары ылыахтаахтар. Эргиэн тэриллэлэрэ доруоһа курдук аһыытар астары кытаанах нуормаҥан атыылыахтаахтар эбэ. Ол тутуһуллубат. Кытаанахха бородуукталаны атыылыыр маҕаһыын үлэһиттэрэ доруоһаны дэлэйэн атыылаһыннарын түмүгэр быааганы оҥорон рабочай Хлебников А. И. суоттанна.

Общественнай бэрэдэги харыстааһынна утумнаах, былаанныах сэрэтэр үлэ эрэйиллэр. Онуоха миэстэҕэ общественность барыта кыттыахтаах. Бэрэдэги—кэйиҥ хас биирдии түбэлтэни таах хаалларбакка, сокуон бары ирдэбилинэн ыйытыы оҥоһуллуохтаах. Хаһаайыстыбаннайа суох буолуу түбэлтэлэригэр кытаанах ирдэбил туруоруллуохтаах. Уларыта тутуу бары эйгэҕэ киллэриллэр, ол иҥиэр общественнай бэрэдэги харыстааһынна эмиэ.

А. САЛГЫНОВ,
оройуон прокурора, юстиция советника.

Сир быйаҥа—олохпут быйаҥа

Кэлэр кэм туһунан санаан

Ленинград. Академик Д. С. Лихачев (снимокка) олөҕүн бүтүннүүтүн Россия туг былыргытын үөрэтиигэ анаата. Ученай айар хорсун быһыыта Социалистическай Үлэ Героюун Кыһыл кэмүс Сулуйкан бэлиэтэммитэ.

—Өрдөөҥүттэн ыра тыымытым туолла—биһиги дойдубутугар Культура фонда тэриллиннэ,—диир ученай. —Миэхэ кини бырабылыанньатын салайар улахан чиэс тигистэ. Биһиги бу добровольнай общественнай тэриллэ паспатыннаактары харыстааһынна эрэ буолбакка, ейдөбүллэри харыстаан хаалларарга дьоһуннаах ылаатын кинилэрэригэр кыһаныахпыт. Оттон ол тыл даҕаны, фольклор даҕаны, архитектура даҕаны, музыка даҕаны...

Д. С. Лихачев «Игорь полкатын туһунан тыллы» бары өттүнэн ырыппыт үлэлэрэ аан дойду үрдүнэн билиниллэллэр. Ленинград ученайын атын да кинигэлэрэ аан дойду үгүс тылларытар тылбаастаннылар.

О. Пороховников фотота. ССТА фотохроникката.

БИҺИЭХЭ ЭПИЭТТИИЛЭР

ТЭТИМ ЭБИЛЛЭР

Карл Маркс аатынан совхоз «Эрчим» фермаларыгар сүөһү аһылыгын бэлэмнии, коонньорбо саастаабын туһугар, ынаҕы кэмигэр сиэмэлэйии көтүүгэ хаалларыллыыларын туһунан хаһыат бу дьыл олунньу 24 күнүнээҕи нүөмэригэр бэчээтэммит **«Тутаах боппуруоһу тумпубуттар»** диэн рейд матырыйаалыгар суруллубута. Онуоха сүөһү иитиитин сыаҕын начальника **М. Г. Григорьева** маннык эпиэттээтэ:

«Рейд ыйбыт итээстэрэ кырдьыктаахтар. Ынаҕы буоһатыы боппуруоһа сөптоох болҕомтоҕо ылыллына. Техник-осеменатор М. Н. Турантаева сиэмэлэнэхтээх бастаны болдьохторо аастыт 25 ыраахтан 15-һэ диэри сиэмэлээтэ. Ити үлэ фермаҕа график быһыытынан салгыы ыытыллар.

Алдьанныт носуос оҥоһуллан, коонньорбо тиһиэн быспака балэмнэнэр. Аһылык саастаабыгар комбикоом, дуолҕа, соломо, былах, гидропоннай күөх киирэр. Минеральнай бриикет оҥоһуллар. Фермаҕа үүт ыама кыралаан эбиллэн эрэр. Ыанньыксыттар үлэ режимин, технологиятын тутуһаллар».

СӨРӨХ КҮҮҺҮРДҮЛЛЭР

Хаһыат бу дьыл тохсунньу 17 күнүнээҕи нүөмэригэр бэчээтэммит Л. Унарова **«Тэһэҕэс солуурга эрэнимнэххэ»** диэн ыстатыйатыгар «Якутэнергосбыт» участогын начальника **М. В. Дьячковскай** маннык эпиэттээтэ:

«Ыйыллыбыт итээстэр кырдьыктаахтар. Олору туоратыыга дьаһаллар ылыллаллар. Ол курдук, гаражка автомеханик уонна рабочай штаттара көрүллүнэ. Кинилэр итн объект толору бэрэдэктээх буолуутугар эпиэтиэхэ сүгэллэр.

Объектар электрооборудованналарын туругар бэрэбиэркэ ыытылынна. Быстах уонна капитальнай өрөмүөннэри былаанныахтын ыытарга икки электрик үлэҕэ тутуоруллунна. Баһаары сэрэтэр сигнализацияны киллэрэллэригэр баһаарынай чаһы кытта дуогабар түһэрсиллиннэ».

ОТДЕЛЕНИЕ БИИР КҮНЭ

Эрилик Эрэстиин аатынан совхоз Хадаардааҕы отделениетын «Куйһума-I» фермаҕар 115 ынах ыстатыллан турар. Итиннэ 14-дэ кытарах. Билигин туругунан 13 ынах тэрээбут. Ферма үрдүнэн 30 ынах ыанар. Күннэтэ валовойунан 1,5 центнер бородууксуйа ылыллар.

Алта үлэһиттээх дьоҕус коллективы опыттаах ыанньыксыт Александра Васильевна Софронова салаһар. Кини сүөһү китнитигэр үлэлэбитэ быйыл 33-үс сыла. Ол тухары араас ыарахан кыстыктар кэлэн аастахтара. «Тэрээһинэ эмкилэ суоҕа эбитэ буоллар, быйылгы кыстык ама ыарахан аатырыа этэ дуо», —диир Александра Васильевна. Общественность күүһүнэн бэлэмнэммит дуоҕа хотон сиэтиллибэтэх. Кулун тутар 3—5 күннэригэр кырбаммыт дуоҕа тиэллэн кэлбэтэх. Уу эмиэ быстар күннэрдээх эбит. Ферма бастыҥ ыанньыксыттара А. Софронова уонна Н. Ноева валовойунан туһааннааҕынан 41,3 кг уонна 45,6 кг үүтү кулун тутар 4 күнүтэр ыабыттар. Итиннэ кинилэр 3 чыыһылатааҕы көрдөрүүлэрин туспарбыттар.

«Куйһума-II» ферма коллективыгар Августина Давыдова старшайдыыр. Бу фермаҕа 23 тиэгэһэ тэрээбут. Күннэтэ валовойунан 1,47 центнер үүтү ылыллар. С. Алексеев уонна А. Давыдова биһиги фермаҕа сырыттахпыт күн 55-тии кг үүтү валовойунан ыабыттар. Ыаммыт үүтү учуоттуур тэтэрээккэ ферма старшайа А. Давыдова бириҥҥи үлэһиккэ замечаниелары суруйан иһэр.

Тэрээбүт ньирэйдэри уоннуу хоннороо-хоннороо ньирэй кэрооччу Евдокия Адамоваҕа туттаран иһэллэр. Евдокия бу иннинэ үлэһиттэргэ итии аһылыгы аставчыынан сылдьыбыт. Ньирэйдэр туруктара үчүгэй. Улахан, кыра диэн араараан тутуллаллар. Турар сирдэрэ испэскэлэммит.

Техник-осеменатор Петр Титов иккі ферманан 68 ынаҕы муус устарга диэри сиэмэлэнэхтээх. Ынахтар иҥэ ахсын Саҥаҕайдаах улаҕатыгар уулатыллаллар. Онон таарыччы тэччилиллэр.

Фермалар үлэлэрин кытта билсибитин үлэһиттэр сыныаннар кыһыл мунньуктарынан түмүктүүбүт. Бу бэрт кыра иэдиэхэ дьиэҕэ үүт астааччы, кыһыл мунньук, үлэһиттэр аһыыр сирдэрэ ыга симсибиттэр. Дьиэ олус тымныы. Кыһыҥҥы бытархан тымныыларга эссе сүрдээх эбитэ буолуо. Отделение салаатата ферма үлэһиттэрэ олорор дьиэлэрин былырыын күһүн үлэҕэ киллэрэн махталлаах дьыаланы оҥорбута. Аны сүөсүһүт дьиэтин тутарга былаанналаҕына сатаныыллар.

Тахсаары турааммыт киирэр аанга остуол үрдүгэр турар хордуон хоруопканы өнөйөн көрдүбүт. Манна ветеринар идэлээхтэргэ мэдицинскэй нестүбэт мепатар, иодосол, тривитамин курдук импортнай эмтэр «уурулуубуттар». Бу үүт астанар, дьон аһыыр дьиэтигэр эмтэр тутуллаллара сөп буоллаҕа дуу? Хайа маҥтан сорохторо сүлүһүннэхтэрэ да буолуо дин. Билигин токсикомания уонна наркомания курдук өлүүлээх дьаллыктар кутталлара улаатыбыт кэмигэр эмн хараҥыыта сэрэхтээх буолуохха, олохтоммут быраабылаларыгар сөкүүн курдук кытаанахтык тутуһуохха наада. Ветеринар Александра Адамова эмн итинник уурартан аккаастаннаҕына табыллар.

Дьиэттэн тахсан уу хаар тоҕуллар хаар модьоҕотун ыйа хааман иҥэн көрбүппүттүттэн соҥуйан «тугун сүрэй!» — диэн саҥа аллайа түһэбит. Биэс куул бөртөхэй килиэп, түөрт плита минтай балык бөх үрдүгэр быраҕыллыбыттар. Итиэ бородуукталар итии аһылыкка анаан «уурулуубуттар» үһү. Ким эрэ тиэйэн аҕалан сүөкэтэҕэ, ким эрэ сөбүлэһэн тутан хаалларда. үлэһиттэр киирэтахса кэрэ сыыстахтара. Ол тухары өрө тардар кинн кестубэтэҕэ сүрдээх.

Отделение үрдүнэн кыстык биэс ыйыгар бириҥҥи фуражнай ынахтан 342 кг үүт ыанан эбэҥэтэлистибэ. 23 кг аһарылыыта эрээри үүтү государствоҕа туттарыыта эбэҥэтэлистибэ туолбата. Быйыл былырыыгы кыстык туһааннаах кэмигэр тэҥнэтэххэ сүөһү көннүүнэн элүүтэ 7 төгүл аччатылыыта. Билигитэ 65 ынах тороото. Итиннэ 9 ньирэй ыанньыксыттарга баар.

Аҕаан-суоттаан көрүүнэн, отделение сылы туоруурдар 75 тонна от тиийбэт. Ити от Нуотараттан тиэллэн кэлиэхтээх. Сайыҥҥы ыйдарга 620 тонна дуоҕа бэлэмнэммиттэн 210-на туһаҕа турда, ити аҕыйах. Дуоҕа кырбыыр агрегаттар, дьиҥнэн, ферма ахсын үлэлиэхтээх этилэр. Оҥу энергия кыайбат буолан күҥнэ 5 тонна дуоҕа кырбатыллар. Халлаан сылыйдаҕына тиэргэнигэ ыһан биэрэн сиэтэргэ былаанналлар. Билигитэ бурдук, туус табыгынатан долбоорунна нутан ынахха сиэтэллэр.

Кыстык тэрээһин боппуруостарын быһаарыыга народнай контуруол группата, кини агитштаб отделение специалистарыгар көмөлөһөллөр. Ол курдук, народнай контуруол сотору-сотору рейдэлэри ыытар, рекомендациялары оҥорор эбит. Тиэх төгүл кулун тутар 3 күүтүгэр хас биирдии сүөһүнү кэрийэн көрбүттэр. Мөлтөх сүөһүнү туспа тутан хатаҕалаан аһатарга сорудахтаабыттар. Кини агитштаб маҥтан саас төрүөх кэмигэр зоналарынан дьыһуруспуба олохтуурга былааннанар.

Биһиги отделениеҕа сыыстахпыт күн бириҥэдьиир А. Н. Осипова — Кырыска, зоотехник И. Е. Викторова — Сампаҕайдаахха быһаччы үлэлии сылдьаллара.

Кырыс уонна Уорба хотонноро ууга барбыттар. Отделение салаатата дирекциятын носуос туруорсар эбит да, билигитэ суохтан атын эпиэтэ иҥэ илик. «Куйһума-I» фермаҕар носуос эргэрэн аанньа үлэлээбэт. Биһиги тиийиэхпит эрэ иннинэ өрөмүөннэммит.

Оройуонтан билдэр-көстөр үлэлээх Уорба бороскуу көрөөччүлэрэ, Кырыс ыанньыксыттара Хадаар отделениета быйылгы эпиэтээх кыстыгы чиэтэхтик туоруурдар тирэх буолуохтара диэн саныыбыт.

С. ЯКОВЛЕВ.

Азербайджанскай ССР. Сүүрбэ алта бакинскай комиссардар аатыттарынан өрөмүөннүүр механическай завод сүөһүнү тиэйэргэ аналлаах полуприцептэр (снимокка) опытнай партияларын оҥорон таһаарда. КамАЗ базатыгар таҥыллыбыт кэлим тимир вагоннар 12 тоннаҕа тиийэ ыйаанынаах сүөһүнү таһар кыахтаахтар.

Ф. Хайрулин фотота. ССТА фотохрониката.

ЫБСЛКС XX съезһин көрсө

ИГНАТ БИРИГЭЭДЭТЭ

Ааспыт сайын Болтоного төлөннөөх революционер Н. Д. Кривошапкин — Уот Субуруускай төрөөбүтэ 90 сыла туолуутугар аналлаах ыччат ыһыаҕа ыллаан-туойан, ооньуоонкүлэн ааспыта. Ыһыах бириҥ умнуллубат туганнан Субуруускай аатынан совхоз революционнай, бойобуой уонна үлэҕэ албан аатын мүвейин аһыллыыта буолбута.

Чэчириҥэн сэлэлин анньыллыбыт музей таҥараһэтигэр мустубут дьон ортотугар Игнат Картузов эмиэ баара. Символическай кыһыл лиэнтэни бочуоттаах ыалдьыттар быһа кырыйаттарын кытта мустубут дьон музей иһигэр халҕаһалыы аҥнаан киирбиттэрэ. Оттон Игнат күлүкнэ олорон дьон аҕыйыырын кэтэспитэ. Дьэ ол кэннэттэн музейга киирэн хас биирдии экспонаты сыныйан көрбүтэ. Хара тыа маһа дьиэ буолан дьэндэйэн ситэн-хотон тахсара хаһан бааҕарар дьикти. Ити дьиктини аҥыыта тус бэйэҕэ кыттыгастаах буоллаххына эссе үөрүүлээх, долгутуулаах.

1985 сыллааахха Болтоного тутаччылара ыччат-комсомольскай коллективы тэрийэргэ быһаарымыттара. Кинилэр инициативаларын ЫБСЛКС райкома ойообута. Онон тутуурга үлэлиир оройуоннга билигитэ совотох ыччат-комсомольскай коллектив баар буолбута.

Итиннэ ааспыт сылтан эрэ ордук кэмнэ бириҥэдэ музей дьиэтин, кормоцеҥ тутан бүтэрдэтэ. Уолаттар тутуулларын хаачыстыбата лаппа туспубутун олохтоохтор бэлиэтин көрдүлэр.

Алта иннилээх бириҥэдэни аҥарын хайыытан сүөһү көрүүтүгэр ыыпыттар. Билигин Егор Монастырев, Прокопий Сивцев уонна Игнат Картузов үһүө буолан үлэлиллэр. Тутаччылар үлэлэрин пилорама аннынан үлэлээбэтэ атахтыыр эбит.

Ыччат-комсомольскай коллектив үлэтигэр-хамнаһыгар үүс мэһэйдэри көрсөр. Дуогабары түһэрсиҥэ, бириҥэдэҕэ билиҥнэрбэккэ эрэ, кэтэхтэн быһаарыы түгэннэрэ да бааллара. Тракторынан хаачыллыбакка үлэлээбэккэ олоруу тахсыталыыр. Бириҥэдэ чилиэннэрэ квалификацияларын үрдэтэргэ бааҕалаахтар. Тутуурга бөҕөс сылларын үлэлиллэр эрээри, хамнастара үүс разрядынан төлөнөр. Квалификационнай комиссия көрдөҕүнэ да бинр разрядынан эрэ үрдэтэр ыыхтаах, Оттон ПТУ-ҕа бинр сыл үөрэнэхтэриэ алтыс разряды ылар ыыхтаахтар.

Хас да сыллааҕыта Кындалтан көһөрүллэн киирбит дьиэ ноҥдөйө турар баран умнуурга хаалбыта. Игнаттаах итии дьиэни муоскалаан, үрүттэн ыччат кинэ оҥоруохтарын бааҕаралар. Уопсай комсомольскай мунньахха ити туһунан эпиттэрин уоруннэн сөбүлэстилэр. Тутуу матырыйаала төбө наада буолуохтааҕа суоттанна. Онон Болтоного комсомолецтара бэйэлэрэ муостар кинилээх буолуохтара.

Тутаччылар ыччат-комсомольскай коллективтара итинник түбүктэриэн ЫБСЛКС XX съезһин көрсөр. Игнат Картузов бириҥэдэтин дьылҕатыгар совхоз бары комсомолецтара, аҕа табаарыстар ороһоор эбэһиэстээхтэр.

И. АНДРОСОВ.

Санитарнай ыйсаҕаланыын иннинэ

Бөһүөлэкпит чэбдик буоллун

Нөһилиэктэргэ кулун тутар 1 күүтүттэн санитарнай ырааһырдыы ыйа биллэриллибитэ. Чурапчы сэлиэниэтигэр аҕыйах хонуктаан саасы ырааһырдыы ыйа саҕаланыаҕа. Маныаха бу үлэни тэрийээччилэргэ бинрдиилэн дьоҥҥо уонна тэриллэргэ туһаайан маниэстэлэри этиэхтэр баҕарыллар.

Бастакытынан, аспыт сыларга төрөөбүн мөлтөҕүнан санитарнай ырааһырдыы хаачыстыбата суох ыытыллара, хомуулубут бох сороҕо сиэлиҥа кыайан тиэллибэккэ хаалара. Итиннэхэ бу дьыаланан чопчу дьаныктаныахтаах комиссия транспорынан туһаныы графигын салайар органнары кытта сөпсөһүннэрэн чуолкайдыыра наада. Иккиннэн, уопсай дьиэлэргэ олороччулар бэйэ территориятын ыраастаанныгга активнайдык кыттыахтаахтар, кинилэри түмүүгэ народнай депутаттар көмөлөһөх көрдөрүүлэрэ, Кулуннэн, чаабынан аттаран ким, хаһан үлэлиэхтээҕэр график оҥоруохха, онно ыытаанахтык ирдиэххэ. Ааспыт сыларга ким ыытар эрэ ыыттара. Ити хатыланымыан наада.

Сорох ыаллар бөхтөрүн уһаайбаларыттан эрэ тэйитээт улуссаҕа, күөл, үрэх муостарыгар, ол-бу хаспахтарга кистиир, тоҕор түнтэри идэлэхтэр этэ. Бириҥнилээн тэриллэлэр помуйоларын эргэ свалкаҕа куппуттара арыллыбыта. Быйыл райпо уонна 2 №-дээх детсад итии эмиэ хатылаатылар. Ити булгуччулаахтык бобулларын өйдүүр уолдьаста. Оттон коммуналыыктар саҥа свалка миэстэтин күрүөлүөхтэрин, бэлиэлэрин оҥоруохтарын наада. Сорохтор быыстатан-арыттатан сорох бөхтөрүн уута уһуннараллара эмиэ суох буолбатах. Холобур, Чурапчы орто оскуолата (директор Дорофеев А. М.), 2 №-дээх детсад (сэбиэдиссай Иустинова В. Н.).

Хонтуруол үчүгэйэ эбитэ буоллар итинник быыстыылар таһаарыллыа суох этилэр. Онон бу үлэҕэ дьаһтар комитеттарын, народнай депутаттары, профсоюзнай активистары күүскэ тардыахха. Кинилэр дьону түмэр, үлэни хонтуруоллуур буоллахтарына, эбэх оҥоһуллуон сөп.

Ырааһырдыы ыйа — аатын ырааһырдыы ыйа. Дьон олорор уопсай дьиэлэрин ис-тас көрүнүөрүн, тэриллэлэр территорияларын туспаҕай көрүүкнүүргэ, көрөрдүүгэ анал быланнары оҥосхон үлэлиэхха. Бэйдиэ сылдьар ыттары, куоскалары утары охсуһуулуу эмтэ болҕомтоҕо ылыахха.

Л. САВВИНА, санитарнай врач көмөлөһөччүтэ.

Эрэннэрии да эгэлгэлээх

Эһигини хайдах хааччыйаллар ый?

Авиапорт түннүктэрэ хаһаанны эрэ өрөмүөн кэмигэр тохтубут испэскэ, кырааска суолларыттан таҥнары лабаҕыран туралларе. Муоста кирэ-хаҕа кирбит эрэ киһи хараҕын аалар. Оттон тымныыта бинр үлүгэр, өр олорбут киһи, бэл, атаҕа тоҥон аҥыйар — саалаҕа баара-суоҕа 8 кыраадыс сылаас. Барытын эридьэстии барбакка, авиапорт дьиэтэ тоҕо тымныытын туһунан боппуруоска тохтуоҕуг.

Райсовет исполкомун быһаарыытынан, авиапорт бары объектара — уопсайа 4138 кубическай метр иэннээх производственнай, 768 кубическай метр иэннээх үлэһиттэр олорор дьиэлэрэ — суоллу тутар-өрөмүөннүүр участок котельнайыгар холбонуллубуттар. Ол туһунан өссө 1985 сыллаахха иккі тэриллэ иккі ардыгар дуогабар оҥоһуллубут. Оно эрилэрэ, авиапорт салаатата, чуолаан, начальник Иванов Г. М., участок котельнайыгар анаан 300 тонна таас чоҕу аҕалтаарга, кини лимитигэр 15 тыс. киловатт-чаас электроэнергияны эбии көрдөрөргө. 3 ночегары туруоран хамнастарын IV разрядынан төлүүргэ сөбүлэспит. Ол барыта аҕаан-суоттаан көрүүгэ олоҕурбут. Өссө бинр котелу, бинр электронасоһу биэриэргэ эрэннэрбит.

Ол эрээри, жомойуох иһин, ити барыта тылга эрэ хаалбыт. Котел аҕалылыыбыт эрээри таҥылла илик, кылаабынай инженер ити кэлиэх, бу кэлиэх аатыран иһэр. Электронасос күн бүгүнүгэр диэри суох. Таас чох да мэлигио. Ночегардар күннүк оттук сезона саҕаланыар диэри көстүбэккэлэр, участок бэйэтин 6 үлэһиттэн ночегардаргга күннэлиллибит. Ити бэйэтэ да аччыйах үлэһиттээх тэриллэтин, этэҥэлылы, сыанан-арыынан аҕалабата биллэр. Онуу даҕаны Иванов үтүөнү оҥоробут күндүк саҥаны, ночегардарга сэтиньиттэн эрэ ыла хаммас төлөөбүт, бинр ый бу дьон хамнаҕа суох сылдьыбыттар.

Быната, начальник тэриллэтин, биэчэргэ көрсө түһэт эрэннэрбит кыыһын курдук саҥаабыт быһыылаах, эрэннэрэрин эрэннэрэн батан кураанаҕы куустарбыт. Муус саатар, бэйэтин туспаах объектарын күннүн үчүгэйдик өрөмүөннэтэн сылааһы тутарга көмөлөстөҕө дуу. Суох. Ааспыт сыл ахсынньы 27 күнүгэр, онтон сотору буолаат, быйыл тохсунньу 2 күнүгэр итэҕэ система алдьанан эбэх уу, быһа холоон 50 кубометр, тохтубут. Оттон ол котельнайга баттаанын түннүүтүгэр тиэрдэрин, онон улахан саахалланыыга төрүөт буоларын түһүнан кини билбэт буолуон сөп. Онтук буолбута даҕаны. Ахсынньыта эбэх уу тохтубутун түмүгэр расширительнай бак хайа ыстаммыта. Бинр түүн уу бүтэн эмиэ улахан саахалланыы тохса сыстыта. Оно туоратыыта 20 үлэ күнэ наада буолбута.

Быйыл тохсунньуга 5 иннилээх комиссия (ол иһигэр авиапорт профкомун председателэ В. Е. Слепцов эмиэ баар) авиапорт объектарын нэрийэн көрөн баран маннык итаҕэстэри арыйбыта. Итиэ системаҕа суккаҕа өртөтүнэн 1 кубометр уулу аһарар 5 тэстин баар, система өрөмүөннэнньэҕэ аатыран 14 сиэнэн тирэппэнэн эриллибит. Теплотрассаҕа тас эттүттэн хаптаһынынан бүрүөһүнэ түһата суох буола уоллибит, иннинээҥи сылааһы тутар бөрүөһүнэ сытыйбыт. Теплотрассаҕа тубалара сорох сиэнэн букатын даҕаны сыгынньах сыталлар. Гаран, авиапорт дьиэтин туннүктэрэ иккилии эрэ хас араамалаахтар, онтукаларын даҕаны оҥоһуулара быстар мөлтөхтөр. Кестөрүн курдук, сылаас халлааҥна котөрүгэр усулуобуйа үчүгэй.

Оттон кочегардар дьиэлэрин иннитэр туһугар күүстэрин, харыстаабакка оттоллор, ол охсуутугар участок быйылгы оттук сезонугар 160 тонна таас чоҕу аһара ороскуоттаан олорор. Оттон ол иһин кинилэри «Якутавтодор» хаһаайыстыба төбөлөрүттэн имэрийбэтэ биллэр. Итиччэ тонна гравий, кумах, о. д. а. таһаҕас оннугар чоҕу таһыы тэриллэ үлэтигэр охсуону оҥороро чуолкай.

Оттон Иванов, бэйэтин кыһаҕатын атын киһи моонньугар суктэрэн баран, туох да кыһаҕата суох, халбас харата эрэннэриэриэ алтыс разряды ылар ыыхтаахтар.

Иванов итинник быыһыланыытыгар түмүгү оҥосторун, сөптөөх хоруйу биэрэрин, ол ыаллыбат буоллаҕына, бу боппуруоска үөһээки органнар ороһоллорун эрэйэбит.

М. МИХАЙЛОВА, хаһыат анаалл. корр.

БЫЫСТАПКА ТУГУ КӨРДӨРДӨ?

Оҕолору техническэй куруһуоктарга утумнаахтык дьарыктаан техниканы баһылыырга үөйүү, ЭВМ-ны, робототехниканы, электротехниканы, о. д. а. үөлэлиргэ өй-санаа, билиҥнэрүү өттүнэн бэлэмнээһин билиҥни кэм көрдөбүлүнэн буолла. Чопчу ити сыалынан начальнай ыластаах программаларыгар техническэй моделирование туспа анаанминэн үөрэтиллэр.

Оройуонна бу боппуруос кэпсэтиигэ турбута үйэ сыла. Аспыт күүн үлэ уруогун учууталлара оройуоннааҕы семинарга түмсэн оскуолаларга техническай куруһуоктары үлэлэтиигэ сорук туруоруммуттара. Ити кэпсэтиилэртэ туруоруллубут соруктар тоҥо-хаччы оҕохчо киллэриллэн эрэллэрин суоту соторутааҕыта буолан аспыт оҕолор оҥоһуктарын уонна уруһуйдарын оройуоннааҕы быыстапката көрдөрдө.

Техническай оҥоһуктар быыстапкалара бу үлэҕэ иннин диэн сыҥаарыйыы таһаарыллыбытын арыйда. Холобур, аспыт сылааахха итинник быыстапкаҕа 7 оскуола 35 модолынан кыттыбыт буоллаҕына, быйыл 13 оскуола 104 моделы көрдөрүүгэ туруорда. Оҥоһуктар араас көрүҥнээхтэрэ, хаачыстыбалара туһунан эмиэ бэлиитэнэ. Оҕо курдук, быыстапкаҕа экспонат быһыытынан араас аналлаах станоктар, самолеттар, кэпсэтэр установкалар, автотрассовай уонна радиоҥан салаллар моделлар туруорулуннулар.

Сылаҥ орто оскуолатын эдэр техниктэрэ бу да сыныгы атыттартан үөрэнэ сылдьар хаачыстыбалаах оҥоһуктара болҕомтону тарта. Дириҥ уонна Чурапчы орто оскуолаларын курдук бөдөҥ коллективтар даҕаны кинилэртэн хаалыылара улахана хараҕа тута бараҕыллар.

Урукку өттүгэр биллибөтөх Арыылаах аҕыс кылаастаах оскуолатын үөрэнээччилэрин оҥоһуктара биһиҥнилэр. Учууталлара — А. П. Петров. Одьулуун (учууталлар Г. В. Стручков), Мугудай (А. С. Коркин) орто уонна Соловьев (Дьячковскай В. Н.) аҕыс кылаастаах оскуолалара эмиэ ситиһиилэннилэр. Арыылаах, Хадаар уонна Одьулуун оҕолорун оҥоһуктара республикаҕа быыстапкаҕа кыттар быраабы ыллылар. Урукку өттүгэр оройуон чиэһин соҕотох Сылаҥ орто оскуолата эрэ көмүскүүр эбит буоллаҕына, билигин кинилэр оскуолалар көмөҕө кэлбиттэрэ ситиһии быыстынан сыаналаныан сөп.

Быыстапкаҕа туруоруллубут үлэлэр сүрүн итиҥэстэннэр фантастическай бырайыактара мөлтөҕө, паспорданыылара итиҥэ, тас көрүҥнэрэ көрдөбүлгэ эппиэттээбэттэрэ буолла. Рационализаторскай хабааннаах үлэлэр эмиэ аҕыйахтар.

Көрдөбүл туруорулларын үрдүнэн, Хатылы (директор Чечебутов Д. П.), Амма (Скрябинов Е. А.), Бахсы (Петров В. В.), Болтоҥо (Барешков С. И.) оскуолалара быыстапкаҕа кыттары наадалаҕынан ахтыбыттар. «Сүүстэ истибиккиниэҕэр биирдэ көрбүт ордук» диэччилэр, оҥоһуктара суох буоллаҕына, сатаатар, оҕолорун ыытан быыстапкаҕа көрдөрбүттэрэ буоллар кэдьүүһэ, туһата суох, бука, хаалыа суох этэ.

Уопсай түмүккэ Сылаҥ орто оскуолата бастакы, одьулуунар иккис, интернат-оскуола үһүс миэстэлэрин ылыллар. Аҕыс кылаастаахтарга арыылаахтар бастаатылар, соловьеватар иккис буоллулар.

Эйиилги үөрэх дьылыгар техническай оҥоһуктарга оройуон үөрэнээччилэрин слета ыытыллыаҕа, онно кинилэр бойоларын оҥоһуктарын көмүскүөхтэрэ. Оройуон бары оскуолалара итти эппиэттээх көрсүһүүгэ ыҥырыллыахтык бэлэмнэнэллэрэ эрэйиллэр.

Уруһуй конкурсугар Бахсы уонна Кытаанах орто оскуолалара элбэх үлэнэн кыттыннылар. Аҕыс кылаастаахтартан сыччах үс эрэ оскуола кыттыбыта улахан итиҥэс быыстынан сыаналаныа. Коля Барашков уонна Дима Демьянов (Арыылаах аҕыс кылаастаах оскуолата), Кира Данилов («Мугудай») уруһуйдара, линогравюралара үүгүй хаачыстыбаалаахтара бэлиитэннэ. Жюри Мугудай орто оскуолатын эдэр художниктарын үлэлэрин үүгүс өттө фломастерынан толоруллубутун итиҥэс быыстынан сыаналаата.

Уопсай түмүккэ, Бахсы орто оскуолата кыайыылаарынан таҕыста, кытаанахтар иккис буоллулар, Чурапчы орто оскуолата үһүс миэстэлэннэ. Аҕыс кылаастаахтарга Чаҥыр, Арыылаах уонна Болтоҥо оскуолалара биристээх миэстэлэри ылыллар.

М. СИВЦЕВА.

Снимокка: жюри быыстапканы сыаналыыр; оҕолор айан оҥоһуктара.

П. Оконешников фотота.

Культурнай олох

«Чэйиҥ эрэ, кыргыттар!»

Соторутааҕыта өрөмүөннүүр-техническэй предприятие спортивнай саалатыгар Чурапчы орто оскуолатын, нэһилиэнньэни олох-дьаһах оҥоторуэн хааччыйар производственнай управление, кинн балыыһа уонна райпо дьахталларын 5 киһиттэн саставтаах хамаандаларын иккі ардыларыгар 9 этаптаах конкурс ыытылынна.

Хамаандалар бэйэ-бэйэлэрин эҕэрдэлэстилэр, өйдөбүнньүк сувенирдэринан атастастылар. Бастакы этап Эйэ туһунан ырыалары толоруурга ананна. Онно нистэньэр Октябрина Данилова тэҥнээбин булбата. Кинээхэ аналлаах биринс туттарылынна. Иккиһинэн, дьахталлар бэйэлэрэ дьиэлэриттэн илдьэ кэлбит бородуукталарынан винегрети астааһынна күрэхтэстилэр. Онно ордук түргэнник уонна миниьигэстик бэлэмнээн эмиэ нистэньэр Надежда Захарова бастаата. Итиннэ салгыы таптал туһунан хоһоонноору аҕыы буолла. Бу этапка «Суһал көмө» фельдшерэ Изабелла Седалищева кыайыылаарынан таҕыста. Итиннэ салгыы этаптарга — вальстаанынга Марина Керемасова (орто оскуола), ритмическэй үөкүүнү толоруурга Миранда Толстоухова (производственнай управление), модаҥы көрдөрүүгэ Евдокия Эверстова (кинн балыыһа) бастаатылар. Ритмическэй үөкүүнү түөрт анал кэстүүмнээх кыргыттар ураты дьүөрэтик хамсаннан толордулар. Сааскы кэмгэ ким хаммык косметиканан туһанара наадалаҕын туһунан учуутал Саргылана Уварова сиһилии кэпсэтэ. «Аныгы дьахтар бэйэтин олоҕун туһунан ис сүрэҕиттэн кэпсээһиниэ» этэн интэриэйи тарта. Аныгы дьахтар — таҥ бырааптаах үлэһит, активнай позициялаах общественник, сылайааччы, дьиэ кэргэн талталлаах киһитэ, ийэ. Ити туһунан учуутал Марина Керемясова ордук тиийимтиэтик кэпсээн бастаата. Капитаннар күрэхтэһиилэригэр Аня Афанасьеваҕа кыайыы бэриллибэт. Онно хамаанда кыайыыта дьулуура, хомоҕой тылынан кэпсэһиниэ учуоттанна. Уопсай түмүккэ орто оскуола хамаандата бастаата, производственнай управление иккис, кинн балыыһа үһүс буоллулар.

Итиннэ салгыы хамаандалар спортивнай көрүҥнэргэ биэс түһүмэҕинэн күрэхтэстилэр. Онно 4 очкону ылан производственнай управление бастаата. Чурапчы орто оскуолата аналларгэ бинр очконан сабырыйтарда. Үсүһү райполар ыллылар.

А. ГОРДЕЕВА,
жюри председателэ.

Фельдшердэр конкурстара

Соторутааҕыта оройуоннааҕы кинн балыыһа профкомун тэрийиннитиэн оройуон фельдшердэрин конкурстара буолан аста. Онно барыта 105 киһи — акушердар, обургу оҕолорго, суһал ыҥырыыга сылдьар, санитарнай, о. д. а. фельдшердэр кытыннылар. Кинилэртэн 12-гэр илдьэнэн чулуу аата ингэрилиннэ. Фельдшердэр теоретическай билиилэриттэр, уопсай эрудициялаарыгар, практическай дьоҕурдаарыгар, о. д. а. советскай эмчиккэ нраада буолар сүрүн хаачыстыбаларга күрэхтэстилэр. Уус-уран нуөмэрдэри, бэйэлэрин иллэҥ кэмнэригэр умсугуйуулаарын эмиэ көрдөрдүлэр. Онно барытыгар элбэх баллы ылан кыайыылааҕынан суһал көмө отделениетын фельдшерэ Изабелла Петровна Седалищева, Чурапчы орто оскуолатын фельдшерэ Любовь Алексеевна Борисова обургу оҕолор кабинеттарын фельдшерэ Татьяна Викторовна Антипина кыайыылааҕынан таҕыстылар.

И. ПЕРМЯКОВ.

Кындалга — агитбригада

Болтоҥо аҕыс кылаастаах оскуолатын иһиннэ үлэлиир агитбригада биһиэхэ, Кындалга, сылдьыта үлэ дьоҥун улаханнык сэргэхситтэ. «Знание» общество лектора, олохтоох оскуола историята учуутала Н. Н. Игнатьева үүгүс үүгэ сонуннаах лекцияны аахта. ССКП XXVII съезда буолбута бинр сыла туолуутун советскай норуот үлэҕэ, олохха үүгүс үүгэ болҕоттэрдээх көрсүбүтүн үөрэ, астына иһиттибит. Дойду олоҕун бары эйгэтигэр уларыта тутуу кинрэн эрэйии кэрэхсэтибит.

Ити кэнниттэн буолбут Киргизскай ССР-та анаммыт бисчэри биолог учуутал Х. Д. Михайлова салайан ыытта, уус-уран нуөмэрдэри ырыа учуутала Д. Г. Жиркова музыканан доҕуоллаата. «Чаҥылхай Максиммыт» дуэты, монгольскай үөкүүнү, О. Местникова «Наш герой» солотын, о. д. а. биһиэхэтибит. Концерта кыттыбыт оҕолоҥо Т. Новгородова, К. Кривошапкиҥа, С. Кэпрыноваҕа, С. Лукиннаҕа, Н. Назароваҕа, уо. д. а. истиҥник махтанабыт.

Оҕолор сценаҕа туттуулара кэпсэтэ, нуөмэлэр чөтүллубуттара — барыта оскуола үөрэнээччилэри эстетическай иитиигэ ситиһиилээхтик үлэлиирин көрдөрүллүөр.

Биһиэхэ, үлэ дьоҥуттар, ити бэтэрээхэй биэчэр үлэҕэ оссо куурэмин, үүгүс баҕа санаалары үөскэтэ.

К. ПАВЛУПКАЙ,
рабочай.

Редактор
Н. Е. МАКАРОВ.

БИЭЧЭРГЭ ЫҢЫРАБЫТ

1987 сыл муус устар 4 күнүгэр Чурапчытаҕы 13 №-дээх СПТУ аҕыллыбыта 20 сыла туолуутугар аналлаах биэчэр тэриллэр. Онон сибээстэн тэрийэр комиссия училище выпускниктарын, урут училищеҕа үлэлээбиттэри биэчэргэ активнай кыттыыны ыларгытыгар ыҥырар. Училище музейыгар матырыйаалдары хомуйарга былаанныыр. Ол иннитэн училищеҕа үлэлээбиттэртэн уонна выпускниктартан үлэлээбит, үөрэммит сылларыгар училище үлэтин-хамнаһын, итэриэйинэй түгэннэри, оччотооҕу табаарыстарын тустарынан итиэннэ билигин хаҥа үлэлиирин, туох наҕараадалааҕын туһунан ахтыыны, фотографиялыы ыытарыгар эбэтэр илдьэ кэлэригэр көрдөһөбүт.

13 №-дээх СПТУ
дирекцията.

Эт-үүт комбината Новосибирскайга 2 ыйдаах курска холодильщик-машинист идэтигэр баҕалааҕы бу күннэргэ көрөххэ ыытар. Усулуобуйатын кытта кэлэн билсиэргитигэр. Телефоммут №-рэ 21-561.

Администрация.

Дуобатчыттардыын көрсүһүү

Спорт

Оройуонна ыытыллыбыт нуучча дуобатыгар республикаҕа биирдиилээн бастыыр иһин чемпионат бинр тура Дириҥ бөҕүөлэгэр ыытылынна. Ыалдьытар Чаҥырга баар Эрилиҥ Эристиин мемориальнай музейын көрдүлэр, нэһилиэнньэни кытта көрсүһүү оҥоһулар. Икки маастар Мэҥэ-Хаҥаластан сылдьар Юрий Прохоров уонна Ньурбаттан кэлбит VII кылаас үөрэнээччитэ Валя Токусаров сеанстары биэрдилэр. Юрий Прохоров 20 дуоскаҕа сеанс биэрбититтэн олохтоохтортон үлэ ветерана Евдокия Герасимова, совхоз рабочайа Яков Оконешников, Анатолий Алексеев уонна учуутал Константин Романов кыайдылар, 6 оонньоччу тэҥнэстэ.

Валя Токусаров 16 дуоскаҕа сеанс биэрдэ, уонна соҕотох рабочай Василий Илларионовка эрэ хоттордо.

Кыайыылаахтарга совхоз профкомун, бөҕүөлэк иһиннэн государственнай тэриллэр - олохтообут анал биринстэрэ туттарылыннылар.

Д. ЭВЕРСТОВ.

САҢА КИИНЭЛЭРГЭ ЫҢЫРАБЫТ

Бу ыйга кылгас болдьоохо кэлбит мэнэк уус-уран киинэлэри көрэргүтүгэр ыҥырабыт.

М. Горькай аатынан студия кэтит экраннаах өҥнөөх **«Постарайся остаться живым...»** диэн сытыы сюжеттаах саҥа үлэтин геройдара — Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриигэ хорсунньук охсуһан кыайыыны аҕалбыт мөлүйүөннэн дьоҥтон уон иккиэрэ, бэйэлэрин олохторун сыанатынан аппиэтээх соҕудаҕы толорбут уон иккиэн эдэр десантниктар буойуннар.

Лейтенант Фомичев командирдаах бу бойобуой бэлэх гитлеровецтар тыылларыгар уон тоҕус тэгүл өтөн киирэр. Кэлиҥнэн сорудаҕа ордук уустук уонна надаанаах буолар... Сүрүн оруолларга — опытаах актер Евгений Меньшов уонна кинээҕэ саҥа уһуллар, Вильнюстаҕы консерватория студенната Илона Бальсите.

...Бухара баһылыга эмир Алимхан Петербурга ыраахтаҕыта тутуллубут революционеттары «балэх биэрэ» баҕа сылдьыыта чып кистэлэҥнэ тутуллар. Эмир уонна кини эрэллээх кутуттарын атын да элбэх хаҥата дьыалалара кисталаннэр. Кинилэр эдэркээн кэрэ кыыс Нетай (оруолга Гульнара Абдуахманова) олоҕун эмиэ алдьыаллар: тоҕоппуттарын өлөрөллөр, кинини нуучча рабочайа ыал ниитэ ылбыттарын аны бэйэтин чиэһин сиргэ-буоргa тэпсэн уоран ылаллар...

«Узбекфильм» студия **«Тайное путешествие эмира»** диэн өҥнөөх быыллы бу хартыыната узбек классика Гафур Гулям «Нетай» диэн сэһэниэн туруорулунна.

«Знай наших!» («Казахфильм») лиэнтэ албан аатырбыт казах тустуута Хаджи Мукан уонна нуучча бухатыыра Иван Подубный довордоһууларын, **«Пора седлать коней»** («Азербайджан фильм») хартыына норуот геройа, кыайтарыыны билбэтэх Г. Наби салалтатынан баһынайдар сэбиэммит этэрээттэрэ баттыгаһы утары охсуһуутун, **«Последний Гейм»** (А. Довженко аатынан студия) фильм кэскиллээх учеспай уонна талаанныах спортсмен хомолтолоохтук өлүүтүн биричиинэтин сэһэргиллэр.

Итальянскай икки сериллаах өҥнөөх **«Невинный»** диэн лиэнтэ Габриэле Д' Аннунцио романынан үөрүлүнна.

...XIX үйэ бүтүүтэ. Экраннаҕа туора топлут уонна улаханнык санаммыт граф Туллио Эрмиля дьыалата көрдөрүллэр. Билиги иннибитигэр тугу оҥорорум барыта кэҥүл, ураты киһибин диэн принцибинэн салайтарбыт герой (актер Джанкарло Джаннини) сиэр-майгы өттүнэн сытыйыыта, өй-саная өттүнэн кэхтиитэ биирдэн бир арыллан иһэр. Бу — Италия улуу режиссера Лукино Висконти тиһэх киинэтэ.

Балары сэргэ оҕолорго «Ералаш» юмористическай киноөҥөр сборник көрдөрүллэр.

С. ДАНИЛОВ.

БИЬИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 26 «а». ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-268, уопсай—21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54967. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. с. Чурапча ул. Карла Маркса 26 «а». Тираж 3799 экз.

№ ЗАКАЗА 31.